

2022BEM70

DATUM	22-2-2022
AAN	Provinciale Staten
VAN	Gedeputeerde Schaddelee / Luuk Werff & Jeroen Sopers
DOORKIESNUMMER	0628276929
ONDERWERP	Inventarisatie (semi)openbare toiletten

Samenvatting

Naar aanleiding van motie 101: 'meer toiletten erbij maakt iedereen blij!' is een inventarisatie gestart van het huidige aanbod aan openbare toiletvoorzieningen. Het gaat hierbij om een inventarisatie van openbare toiletten bij busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten. De inventarisatie is tot stand gekomen op basis van gesprekken met gemeenten, inventarisatie van bestaande documenten en een analyse van de Hogenood-app.

Hieruit is voortgekomen dat weinig gemeenten inzicht hebben in de stand van zaken omtrent openbare toiletten. Slechts enkele gemeenten konden een eigen inventarisatie of verdiepende informatie aanleveren. Sommige gemeenten stellen dat door gebrek aan capaciteit, financiën en behoefte er geen actie ondernomen wordt op dit thema.

De gegevens van de gemeenten in combinatie met de verkregen documenten van terreinbeheerders en de analyse van de Hogenood-app hebben geleid tot 130 openbare toiletlocaties. Dit zijn voornamelijk gemeentehuizen, bibliotheken, treinstations en enkele vrij toegankelijke openbare toiletten. Deze lijst is aangevuld met GIS-data die al beschikbaar zijn bij de provincie Utrecht. Denk hierbij aan horecavoorzieningen, musea en universiteitsgebouwen.

De inventarisatie had uitgebreider kunnen zijn indien de Hogenood-app hun complete data met ons hadden gedeeld. Zij waren hier helaas niet toe bereid waardoor wij zelf handmatig een analyse hebben moeten uitvoeren van beschikbare openbare toiletten. Hierdoor zijn onder andere enkele benzinstations en locaties van fastfoodketens meegenomen bij de inventarisatie.

Op het eerste oog lijken snelfietsroutes goed gedekt door (semi)openbare toiletten. Wel is te zien dat de wc-dichtheid bij recreatieve fietsroutes en het regionaal fietsnetwerk aanzienlijk minder is. Het feit dat nagenoeg alle toiletten een semiopenbare status hebben, maakt dat ten tijde van extreme externe omstandigheden (zoals de lockdowns tijdens de coronapandemie) de beschikbaarheid van openbaar toegankelijke toiletten sterk afneemt. Deze lage toilettdichtheid geldt tevens voor natuurgebieden.

TOP's worden daarentegen allen gedekt door een (semi)openbaar toilet. Wel staan deze toiletten niet allemaal aangegeven in de Hogenood-app. Indien mensen de Hogenood-app als leidend hanteren kan de suggestie worden gewekt dat TOP's geen openbaar toilet hebben, terwijl dit in werkelijkheid wel vaak zo is (veelal horeca).

Inleiding

Afgelopen oktober is gestart met een verkennend onderzoek naar openbare toiletten in de provincie Utrecht. Aanleiding voor dit onderzoek is motie 101 (PS2019PS23-motie 101): Meer toiletten erbij maakt iedereen blij! Graag informeren wij u over de resultaten van de inventarisatie.

Motie 101 – Toilet

Op 30 oktober 2019 is de motie: 'meer toiletten erbij maakt iedereen blij!' aangenomen. In deze motie is uitgesproken dat een inventarisatie van de huidige openbare toiletten moet plaatsvinden. Het gaat hierbij om een inventarisatie van openbare toiletten bij busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten. In dezelfde motie wordt tevens voorgesteld om bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horecagelegenheden of winkels over het toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de Hogenood-app.

Inventarisatie

Om bovenstaande vraag te beantwoorden hebben we de gemeenten benaderd met de vraag of zij openbare toiletten in eigen beheer hebben en - indien van toepassing – waar deze toiletten zich bevinden. Daarnaast is gevraagd of zij op de hoogte zijn van openbare toiletten die niet in het beheer zijn van de gemeenten. Van de 26 Utrechtse gemeenten hebben 23 gemeenten schriftelijk of telefonisch reactie gegeven. Een gemeente heeft zelfs een plan van aanpak omtrent openbare en toegankelijke toiletten beschikbaar. Hierin is ook een kleine inventarisatie van de openbare toiletten in die gemeente beschikbaar.

Het nabellen van gemeenten leverde nieuwe inzichten op. Zo is het voor veel gemeenten niet duidelijk waar en hoeveel openbare toiletten er zijn, wordt door hen veel gewezen naar de beschikbare horeca en is het opvallend dat slechts enkele gemeenten actief bezig zijn met het onderwerp 'openbare toiletten'. Dit laatste betreft vooral de gemeente Utrecht, Soest, Amersfoort, Leusden en Wijk bij Duurstede. Deze gemeenten konden een inventarisatie toesturen en/of hebben duidelijk waar – binnen de gemeente – nog toiletten ontbreken. De volgens gemeenten ontbrekende toiletlocaties staan tevens vermeld in bijgevoegd overzicht.

Sommige gemeenten zeggen juist geen aandacht te willen besteden aan openbare toiletten. Gesteld wordt dat het probleem niet wordt erkend of dat er simpelweg te weinig capaciteit binnen de gemeente is om het probleem op te pakken. Naast het capaciteitsprobleem speelt ook de grootte van de gemeente en het vraagstuk over beheer en onderhoud mee bij de mate waarin gemeenten zich actief bezighouden met openbare toiletten.

Naast gemeenten is gesproken met of informatie vergaard bij grotere terreinbeheerders, Routebureau Utrecht en hebben we een recente inventarisatie van bus- en treinstations meegenomen. Het contact met deze partijen heeft geleid tot een lijst 130 toiletten in de provincie Utrecht. Deze locaties betreffen voornamelijk treinstations, bibliotheken, gemeentehuizen en enkele vrij toegankelijke openbare toiletten. De complete inventarisatielijst is bijgevoegd.

Naast de hiervoor genoemde lijst van locaties hebben we een kaart laten maken waarop de opgegeven locaties (in de vorm van punten) staan getoond in combinatie met de (snel)fietsroutes en de natuurgebieden. Op de kaart staan meer toiletlocaties aangeduid dan in bijgevoegd overzicht. Dit heeft als reden dat partijen hebben aangegeven dat toiletvoorzieningen voornamelijk beschikbaar worden gesteld door horecaondernemingen. De gegevens en locaties van deze ondernemingen zijn al bij de provincie bekend en daarom niet meegenomen in het nieuwe overzicht. Wel worden deze horecalocaties op de kaarten getoond omdat deze vrijwel altijd een tijdens openingsuren toegankelijk toilet hebben.

Om te weten welke data beschikbaar is bij de provincie, is gesproken met afdeling GIS. Tijdens dit gesprek kwam naar voren dat naast de horecalocaties ook gegevens over benzinstations, musea, fastfoodrestaurants en universiteitsgebouwen beschikbaar waren. Deze locaties zijn in de kaarten verwerkt als potentiële openbare toiletten.

Hogenuod-app

De inventarisatie is uitgebreid met een analyse van de Hogenuod-app. Hieruit blijkt dat veel beschikbare openbare toiletten die uit onze inventarisatie komen niet bekend zijn bij de Hogenuod-app en dat andersom gemeenten minder toiletten aangeven dan op de Hogenuod-app zichtbaar zijn. Hierop is besloten contact te zoeken met de makers van de Hogenuod-app.

De Hogenuod-app is een applicatie waarmee je aangemelde en beschikbare openbare toiletten kunt bekijken op een kaart. Hiermee is voor gebruikers duidelijk waar voor hen het dichtstbijzijnde toilet te vinden is. Ondernemers maken zelf uit of zij al dan niet op de app vermeld willen worden. Voor gemeenten die willen aansluiten geldt een jaarbedrag. De meerwaarde ervan is voor de gemeenten niet altijd helder. Enkele gemeenten hebben zich al wel aangesloten bij dit platform. Voorbeelden hiervan zijn de gemeente Amersfoort en Woerden.

Vanuit de gedachte om elkaar te helpen is gevraagd om data met elkaar te delen. Onze toiletlocaties kunnen worden toegevoegd op de Hogenuod-app en wij kunnen alle beschikbare toiletten die de Hogenuod-app heeft gebruiken bij onze inventarisatie. Hierop is negatief gereageerd. Het was volgens de makers van de app niet mogelijk om data met ons te delen omdat deze data beschermd is. Het delen van onze data met de Hogenuod-app was (na toestemming van de eigenaren van de toiletlocaties) wel mogelijk, echter moet de provincie hiervoor betalen. Besloten is om dit niet te doen omdat dit geen toevoeging blijkt te zijn voor onze inventarisatie. Het handmatig overnemen van elke locatie uit de Hogenuod-app naar onze inventarisatie is te arbeidsintensief

gebleken. Hierop is gekozen om een analyse uit te voeren van veel voorkomende toiletlocaties in deze app. Uit deze analyse kwam naar voren dat ook benzinestations en enkele bouwmarkten een toilet aanbieden. Met GIS is gekeken of deze locaties al beschikbaar waren in de huidige beschikbare bestanden. Besloten is om benzinestations mee te nemen bij de interventie en bouwmarkten niet. Laatstgenoemde is uit de inventarisatie gehaald omdat meer bouwmarkten geen toilet aanbieden dan wel.

Bevindingen

Op het eerste oog lijken de snelfietsroutes goed gedekt door het aantal beschikbare openbare toiletten. Echter betreffen dit wel horecalocaties die gezien worden als semiopenbaar omdat deze gebonden zijn aan openingstijden. De toiletten zijn in principe overal toegankelijk, ook zonder consumptie. Wel is het zo dat men het 'vervelend' vindt als een grote groep fietsers even een sanitaire stop maakt zonder iets te consumeren. Indien het om een enkeling gaat, en helemaal met medische redenen, wordt zeker niet moeilijk gedaan. De status semiopenbaar geldt eigenlijk voor alle toiletlocaties om en nabij (snel)fietsroutes. Wel is te zien dat de wc-dichtheid bij recreatieve fietsroutes en het regionaal fietsnetwerk aanzienlijk minder is. Het feit dat nagenoeg alle toiletten een semiopenbare status hebben, maakt dat ten tijde van extreme externe omstandigheden (zoals de lockdowns tijdens de coronapandemie) de beschikbaarheid van openbaar toegankelijke toiletten sterk afneemt. Hierdoor kunnen problemen ontstaan met betrekking tot het naar een toilet moeten.

Voor de natuurgebieden geldt hetzelfde als voor de fietsroutes. De wc-dichtheid in natuurgebieden is laag. Op sommige plekken moet meer dan 5 kilometer gewandeld of gefietst worden alvorens een beschikbaar toilet bereikt kan worden.

TOP's

TOP's worden grotendeels gedekt door horeca-toiletten. Deze horecavoorzieningen worden echter nog niet in de Hogenood-app getoond. Hierdoor kan het voor bezoekers lijken alsof er geen toiletvoorziening is bij een TOP, terwijl deze er wel is. Kijkend naar de Hogenood-app dan bevinden de meeste horecavoorzieningen zich op minimaal 500 meter van een TOP. In sommige gevallen zelfs 2 kilometer. Dit is een vertekend beeld omdat de meeste TOP's wel een horecagelegenheid hebben of deze zich op kleine afstand van de TOP bevindt. Ook hier moet weer de kanttekening worden geplaatst dat bij externe omstandigheden, zoals een lockdown, geen van de TOP's gedekt wordt door een openbaar toilet.

Toiletsymposium

Vanuit de toiletalliantie is een toiletsymposium georganiseerd waarin diverse partijen, waaronder gemeenten en provincies, worden geïnformeerd over de huidige stand van zaken omtrent (semi)openbare toiletten. Tevens worden de partners op de hoogte worden gehouden van de bevindingen. Het hoofddoel van de toiletalliantie is om meer (semi)openbare toiletten te realiseren in de publieke buitenruimte zodat niemand zich beperkt voelt om naar buiten te gaan. Vanuit deze gedachte werd tijdens het toiletsymposium 'the best practices' besproken om zodoende van elkaar te leren.

Jaarlijks wordt door de toiletalliantie een lijst opgesteld met de meest toiletvriendelijke gemeenten van Nederland.

De gemeente Utrecht staat van alle gemeenten op plek 3 en van alle grote steden zelfs op plek 1.

De provincie Utrecht is aangesloten bij de toiletalliantie en blijft actief op de hoogte van de ontwikkelingen omtrent dit onderwerp.

Te ondernemen acties:

Wij blijven in contact met gemeenten en terreinbeheerders om de problematiek omtrent het ontbreken van sanitaire voorzieningen primair te duiden. Tevens zullen wij binnen de uitvoering van het Programma Recreatie en Toerisme aandacht blijven besteden aan openbare sanitaire voorzieningen.

Vanuit de provinciale stimulerende rol blijven wij, via gemeenten en terreinbeheerders, de horecaondernemingen langs snelfietsroutes informeren over de noodzaak van openbare toiletten langs deze routes. Dit om de problematiek van onvoldoende sanitaire voorzieningen aan te geven. Belangrijk hierbij is dat gemeenten en terreinbeheerders nagaan of horecaondernemingen toiletvoorzieningen open kunnen houden en onder welke voorwaarden. Als provincie blijven wij actief betrokken bij de toiletalliantie.

Met de inventarisatie is voldaan aan de vraag van Provinciale Staten, neergelegd in motie 101 'Meer toiletten erbij iedereen blij' (2020BEM189-02). Dit memo is een vervolg op de eerder verstuurd Statenbrief van 16 november 2020 (2020BEM189-01). Hiermee wordt de motie als afgehandeld beschouwd.